

APLINKOS APSAUGOS DEPARTAMENTAS PRIE APLINKOS MINISTERIJOS

Biudžetinė įstaiga, Smolensko g. 15, 03201 Vilnius,
tel. (8 5) 216 3385, el. p. info@aad.am.lt, http://www.aad.lrv.lt.
Duomenys kaupiami ir saugomi Juridinių asmenų registre, kodas 304766622

Lietuvos Respublikos aplinkos ministerijai

2025-01- Nr.

DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS MOKESČIO UŽ VALSTYBINIUS GAMTOS IŠTEKLIUS ĮSTATYMO TAIKYMO

Aplinkos apsaugos departamentas prie Aplinkos ministerijos (toliau – Departamentas) kreipiasi į Jus prašydamas pateikti nuomonę dėl Lietuvos Respublikos mokesčio už valstybinius gamtos išteklius įstatymo nuostatų dėl ekonominės sankcijos ir mokesčio taikymo, kai nustatomi valstybinių gamtos išteklių išgavimo ir deklaravimo pažeidimai.

Lietuvos Respublikos Seimui 2022 m. gruodžio 22 d. priėmus Lietuvos Respublikos mokesčio už valstybinius gamtos išteklius įstatymo Nr. I-1163 6, 7, 8 ir 11 straipsnių pakeitimo įstatymą, kuris įsigaliojo nuo 2023 m. liepos 1 d. (išskyrus 2 straipsnį), buvo įtvirtintas ekonominės sankcijos taikymo principas – Departamento pareigūnams, atliekant mokesčio už valstybinius gamtos išteklius kontrolę ir nustatant, kad buvo nedeklaruotas, deklaruotas mažesnis negu išgautas gamtos išteklių kiekis ar **be leidimo išgautas gamtos išteklių kiekis**, nuo 2023 m. liepos 1 d., vadovaujantis Lietuvos Respublikos mokesčio už valstybinius gamtos išteklius įstatymo (toliau – MUVGIĮ ar Įstatymas) 6 straipsnio 2 dalimi, **taikoma ekonominė sankcija**, kuri apskaičiuojama MUVGIĮ 1, 2 ir 3 prieduose nustatytus tarifus dauginant iš koeficiento (nuo 2 iki 10). Ekonominės sankcijos koeficiento dydį, vadovaudamasi teisingumo ir protingumo kriterijais, taip pat šiame straipsnyje nurodytomis atsakomybę lengvinančiomis ir (ar) sunkinančiomis aplinkybėmis ir vadovaudamasis MUVGIĮ 6 straipsnio 2 dalimi, 8 straipsnio 2 ir 3 dalimis, Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2023 m. rugpjūčio 4 d. įsakymo Nr. D1-268 „Dėl mokesčio už valstybinius gamtos išteklius ekonominės sankcijos koeficiento dydžio nustatymo komisijos sudarymo tvarkos ir įgaliojimų suteikimo įgyvendinant Lietuvos Respublikos mokesčio už valstybinius gamtos išteklius įstatymą“ 1 punktu ir Departamento nuostatų, patvirtintų Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2018 m. balandžio 6 d. įsakymu Nr. D1-277 „Dėl Lietuvos Respublikos aplinkos ministerijos regionų aplinkos apsaugos departamentų reorganizavimo“, 16.1 papunkčiu, Departamento direktoriaus 2023 m. gruodžio 6 d. įsakymu Nr. AD1-670 patvirtintu Mokesčio už valstybinius gamtos išteklius ekonominės sankcijos koeficiento dydžio nustatymo komisijos darbo tvarkos aprašu, nustato Departamento direktoriaus 2023 m. gruodžio 8 d. įsakymu Nr. AD1-681 paskirta komisija. Pažymėtina, kad 1992 m. sausio 21 d. priimtas Lietuvos Respublikos aplinkos apsaugos įstatymas (toliau – AAĮ), atsižvelgus į padaryto teisės pažeidimo pobūdį, įvertinus juridinio asmens atsakomybę lengvinančias ar sunkinančias aplinkybes, taip pat numato ekonominių sankcijų skyrimą juridiniams asmenims, o konkrečiai AAĮ 111 straipsnis numato juridinių asmenų atsakomybę už žemės gelmių išteklių, ertmių ir (arba) grunto naudojimo reikalavimų pažeidimus tokius, kaip neteisėtas nemetalinių naudingųjų iškasenų ir (arba) grunto naudojimas, neteisėtas angliavandenilių naudojimas, neteisėtas požeminio vandens naudojimas ir kt.

Vertinant tai, kad ekonominę sankciją už tą patį teisės pažeidimą numato du įstatymai, prašome Jūsų pozicijos šiuo klausimu: Departamentui, vykdant mokesčio už valstybinius gamtos išteklius kontrolę, kurio teisės akto – MUVGIĮ ar AAĮ – nuostatomis vadovaujantis juridiniam asmeniui turėtų būti skiriama ekonominė sankcija, siekiant nepažeisti dvigubo baudimo principo už tą patį pažeidimą.

Taip pat pagal MUVGIĮ nuostatas, lieka neaiškumų, ar Departamentui nustačius mokesčių pažeidimus dėl nedeklaruotų išteklių kiekių, kai skaičiuojama ekonominė sankcija, išlieka mokestinė prievolė apskaičiuoti dar ir trūkstamą mokesčio sumą.

MUVGIĮ 6 straipsnio 2 dalis nurodo, kad už nedeklaruotą ar deklaruotą mažesnę, negu išgautas, gamtos išteklių kiekį ir (ar) be leidimo išgautą gamtos išteklių kiekį taikoma ekonominė sankcija, t. y. mokesčio mokėtojai priskaičiuojama trūkstamos mokesčio sumos dydžio bauda padauginta iš ekonominės sankcijos koeficiento. Įstatyme nenumatyta, ar nedeklaravus gamtos išteklių ir už juos nesumokėjus mokesčių, kai paskaičiuojama ekonominė sankcija, dar išlieka mokestinė prievolė mokesčio mokėtojai apskaičiuoti ir susimokėti, o mokesčio mokėtojai nesusimokėjus, mokestinio patikrinimo metu priskaičiuoti trūkstamą mokesčio sumą. MUVGIĮ nėra nuostatos, kuri atleidžia mokesčio mokėtoją nuo pareigos sumokėti mokestį už valstybinius išteklius pritaikius ekonominę sankciją, tačiau MUVGIĮ 6 straipsnio 2 dalis aiškiai nurodo tik ekonominės sankcijos už nedeklaruotą išteklių kiekį ar išteklių gavybą be leidimo taikymą ir nieko nėra pasakoma apie trūkstamo (nesumokėto) mokesčio sumos apskaičiavimą.

Svarbu pažymėti tai, kad trūkstamo mokesčio apskaičiavimas Įstatymo 6 straipsnio 3 dalies 3 ir 4 punktuose nurodytas atsakomybę lengvinančias aplinkybes padarytų padėtį lengvinančiomis finansiniu atžvilgiu. Šiuo metu situacija yra tokia, kad jeigu ištekliai yra deklaruojami iki patikrinimo pradžios ar jo metu bei sumokamas mokestis, atitinkamai pagal aplinkybę vienu balu yra mažinamas ekonominės sankcijos koeficiento dydis, t. y. sumokamas mokestis deklaruojant išteklius bei apskaičiuojama ekonominė sankcija dauginant iš koeficiento, pavyzdžiui, įvertinus nustatytas keturias lengvinančias aplinkybes, taip pat ir mokesčių sumokėjimą deklaracijų pagrindu ir nesant nustatytų sunkinančių aplinkybių, mokesčių mokėtojai nustatomas ekonominės sankcijos koeficiento dydis lygus 2. Iš viso šiuo atveju sumokama trijų mokesčių dydžio suma. Jeigu mokesčio mokėtojas geranoriškai trūkstamo mokesčio nesumoka deklaruodamas išteklius iki patikrinimo pradžios ar patikrinimo metu, jam skaičiuojama ekonominė sankcija vienu balu didesnė, t. y. pateiktam pavyzdžiui būtų taikomas ekonominės sankcijos koeficientas nebe 2, o 3 (nes nėra nė vienos iš Įstatymo 6 straipsnio 3 dalies 3 ir 4 punktuose nurodytų atsakomybę lengvinančių aplinkybių), taigi jam taikoma ekonominė sankcija taip pat yra lygi trijų mokesčių dydžio sumai, o tai reiškia, kad jeigu mokestis yra geranoriškai sumokamas, tai mokesčio mokėtojai nėra iš esmės padėti lengvinanti aplinkybė, o tik techninė fiktyvi aplinkybė, kuri jo padėties nei finansiškai, nei kaip kitaip nekeičia.

Kitų mokesčių atveju, kurių kontrolę, apskaičiavimą, ekonominės sankcijos taikymą reglamentuoja Lietuvos Respublikos mokesčių administravimo įstatymas, yra taikoma ne tik ekonominė sankcija, bet ir išlieka pareiga mokesčio mokėtojai susimokėti įstatymu numatytą mokestį, bei tai aiškiai reglamentuota, kad kontrolę vykdančias mokesčių administratorius apskaičiuoja nesumokėtą mokesčio dydį ir skiria ekonominę sankciją (Lietuvos Respublikos mokesčių administravimo įstatymo 139 straipsnio 1 dalis).

MUVGIĮ 8 straipsnio 1 dalyje teritorinėms valstybinėms mokesčių inspekcijoms numatyta pareiga pagal mokesčio mokėtojų pateiktas deklaracijas ir Departamento tikrinimo dokumentus kontroliuoti, ar laiku sumokamas mokestis, išieškoti nesumokėtą mokestį ir su juo susijusias sumas, tačiau Įstatyme nėra nuostatos, kuri numatytų Departamentui pareigą taikant ekonominę sankciją taip pat apskaičiuoti ir nesumokėtą mokestį už valstybinius gamtos išteklius.

Prašome Jūsų pateikti savo poziciją, ar MUVGIĮ nuostatas vertinti, kad už nedeklaruotą išteklių kiekį yra taikoma tik ekonominė sankcija (bauda), o trūkstamas mokestis nebeskaičiuojamas, ar nustačius mokesčių pažeidimus dėl nedeklaruotų išteklių kiekių, kai apskaičiuojama ekonominė sankcija, išlieka mokestinė prievolė, todėl privaloma apskaičiuoti dar ir trūkstamą mokesčio sumą.

Taip pat Departamentas mato poreikį, kad aplinkos ministras patvirtintų Mokesčio už valstybinius gamtos išteklius apskaičiavimo tvarkos aprašą, kuris aiškiai ir konkrečiai nustatytų mokesčio skaičiavimo tvarką, reglamentuotų mokesčio apskaičiavimui mokesčių mokėtojų naudojamus duomenis ir jų šaltinius, skaičiavimo formules bei galimybes mokestį apskaičiuoti pagal patikrinimą atliekančio pareigūno įvertinimą tais atvejais, kai mokesčių mokėtojas nevykdo arba netinkamai vykdo savo pareigas apskaičiuoti mokesčius, tvarkyti apskaitą, saugoti apskaitos ar kitus dokumentus ir dėl to nėra galimybės nustatyti mokesčių mokėtojo mokestinės prievolės dydžio

įprastine tvarka. Departamento nuomone, tokio pasiūlymo įgyvendinimui būtinas MUVGIĮ pakeitimas (8 straipsnio papildymas papildoma dalimi).

Direktoriaus pavaduotoja

Jūratė Rūkštelienė

Rasa Lapytė, tel. +370 694 78955, el. p. rasa.lapyte@aad.am.lt
Elita Paulauskienė, tel. +370 659 64072, el. p. elita.paulauskiene@aad.am.lt
Andrius Bružas, tel. +370 614 15323, el. p. andrius.bruzas@aad.am.lt

DETALŪS METADUOMENYS

Dokumento sudarytojas (-ai)	Aplinkos apsaugos departamentas prie Aplinkos ministerijos 304766622, Smolensko g. 15, LT-03201 Vilnius
Dokumento pavadinimas (antraštė)	DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS MOKESČIO UŽ VALSTYBINIUS GAMTOS IŠTEKLIUS ĮSTATYMO TAIKYMO
Dokumento registracijos data ir numeris	2025-01-09 Nr. AD5-436
Dokumento gavimo data ir dokumento gavimo registracijos numeris	2025-01-09 Nr. D7-202
Dokumento specifikacijos identifikavimo žymuo	ADOC-V1.0
Parašo paskirtis	Pasirašymas
Parašą sukūrusio asmens vardas, pavardė ir pareigos	Jūratė Rūkštelienė, Direktorius pavaduotojas
Sertifikatas išduotas	JŪRATĖ RŪKŠTELIENĖ, Aplinkos apsaugos departamentas prie AM LT
Parašo sukūrimo data ir laikas	2025-01-03 10:28:59 (GMT+02:00)
Parašo formatas	XAdES-X-L
Laiko žymoje nurodytas laikas	2025-01-03 10:29:12 (GMT+02:00)
Informacija apie sertifikavimo paslaugų teikėją	ADIC CA ECC, Asmens dokumentu israsymo centras prie LR VRM LT
Sertifikato galiojimo laikas	2024-06-17 12:49:03 – 2028-06-16 12:49:03
Informacija apie būdus, naudotus metaduomenų vientisumui užtikrinti	"Registravimas" paskirties metaduomenų vientisumas užtikrintas naudojant "RCSC IssuingCA, VI Registru centras - i.k. 124110246 LT" išduotą sertifikatą "DBSIS, Informatikos ir ryšių departamentas prie Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos, į.k.188774822 LT", sertifikatas galioja nuo 2022-05-19 16:48:06 iki 2025-05-18 16:48:06 "Gauto dokumento registravimas" paskirties metaduomenų vientisumas užtikrintas naudojant "RCSC IssuingCA, VI Registru centras - i.k. 124110246 LT" išduotą sertifikatą "DBSIS, Informatikos ir ryšių departamentas prie Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos, į.k.188774822 LT", sertifikatas galioja nuo 2022-05-19 16:48:06 iki 2025-05-18 16:48:06
Pagrindinio dokumento priedų skaičius	–
Pagrindinio dokumento pridedamų dokumentų skaičius	–
Priedamo dokumento sudarytojas (-ai)	–
Priedamo dokumento pavadinimas (antraštė)	–
Priedamo dokumento registracijos data ir numeris	–
Programinės įrangos, kuria naudojantis sudarytas elektroninis dokumentas, pavadinimas	DBSIS, versija 3.5.80
Informacija apie elektroninio dokumento ir elektroninio (-ių) parašo (-ų) tikrinimą (tikrinimo data)	Atitinka specifikacijos keliamus reikalavimus. Visi dokumente esantys elektroniniai parašai galioja (2025-01-23 09:27:50)
Paieškos nuoroda	–
Papildomi metaduomenys	Nuorašą suformavo 2025-01-23 09:27:50 DBSIS